

Forsker om Fulton: Livet ombord får udsatte unge på ret køl

Fultons resultater er bemærkelsesværdige, men ingredienserne er simple: stabilitet, fællesskab og medansvar for meningsfulde opgaver. Frans Ørsted Andersen har som forsker fulgt Fulton tæt og forklarer her, hvad der gør indsatsen til noget særligt – og hvad landkrabber kan lære af den.

Frans Ørsted Andersen

- Uddannet psykolog og ph.d.
- Lektor i pædagogisk psykologi på Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, DPU, ved Aarhus Universitet.
- Leder af den forskergruppe, der evaluerede de første fem års erfaringer på Fulton i perioden 2017-2021. Se også faktaboks om forskningsrapporten.

”

Hands-on-opgaver og sidemandsoplæring er virkelig vigtige veje til, at de her unge begynder at tro på sig selv og på, at de kan lære noget.

FOTO: FULTON

Frans Ørsted Andersen har som lektor i pædagogisk psykologi i mange år beskæftiget sig med unge i udsatte positioner. Han kender målgruppen godt, og Fulton er ikke det første forsøg på at hjælpe unge videre, han har været med til at følge og evaluere som forsker. Men det udmærker sig på flere måder, som andre indsatser kan lære af, vurderer han.

Hvad kendetegner pædagogikken på Fulton?

– For det første er det en praktisk måde at lære på. Mange af de unge har for længst givet op over for den boglige eller teoretiske læring i skolen. Men så opdager de, at det fungerer for dem fx at lave mad, male, reparere motor eller navigere – bare de står ved siden af én, der kan forklare det, inden de selv skal prøve. Hands-on-opgaver og side-mandsoplæring er virkelig vigtige veje til, at de her unge begynder at tro på sig selv og på, at de kan lære noget.

– For det andet handler det om god tid til at opbygge stabile relationer. Mange af de unge har levet et "banegårdsliv", hvor alle, de møder, enten lige er kommet eller er på vej væk: lærere, sagsbehandlere, skolepsykologer, socialrådgivere, ja måske også venner og forældre. Ombord er det de samme voksne hele tiden og døgnet rundt, og der er god tid til bare at snakke og lære hinanden ordentligt at kende.

Hvad kræver den pædagogik af de ansatte voksne ombord?

– Når vi taler med de unge, er der slet ingen tvivl om, at samværet og samtalerne med skipper og andre fra besætningen har haft en stor betydning. Og det er jo ikke, fordi skipper er psykolog eller har en fin eksamen som coach. Han er bare et menneske, der har livserfaring – og god tid. Og så er det tydeligt for de unge, at han både holder af livet ombord og af dem; at han grundlæggende vil dem det bedste.

– Og så er det vigtigt, at man som voksen har en betydelig ro og rummelighed. For selvfølgelig vil der være udsatte unge, der af og til får nogle udfald af forskellig art. Der skal man hverken lade sig provokere til konflikt eller pakke de unge ind i vat og bekræfte dem i,

hvor forfærdeligt de har det. At kunne det handler nok mere om den grounding, man har som menneske, end om hvilke kurser man har taget.

Hvad betyder det, at forløbet foregår til søs?

– Det giver for det første noget intensitet og nogle sanselige oplevelser. Kald det æstetiske læreprocesser, ocean therapy – eller bare udendørspædagogik. For når man er i sådan et særligt fysisk miljø, skaber det en anden åbenhed i ens sanser. Man kommer lidt på afstand af egne tanker og problemer; der er ikke så meget plads at lukke sig inde på og heller ikke ret meget skærmlev.

– Men det er mindst lige så vigtigt, at et skib er et sted, hvor der er rigtige opgaver, som skal løses. Hvor man er ægte afhængige af hinandens indsats. Hvis jeg ikke får lavet mad, får de andre ikke noget at spise. Hvis ikke jeg hjælper med at vedligeholde skibet, kan vi ikke sejle. Og hvis vi navigerer forkert, får vi måske mindre fritid, når vi kommer i havn.

Hvad er det, de unge tager med sig fra Fulton?

– Først og fremmest en tro på, at uddannelse og arbejde er noget for dem. Jeg mødte fx en ung Esbjerg Matros ombord, som ikke troede på, at der fandtes en vej videre for ham – bortset fra vejen ned til bistandskontoret. Og når jeg så ringer til ham mange år senere, har han fået uddannelse og er i fast job som styrmand.

– Det gælder over en bred kam, at de unge får en fornyet tro på sig selv. På at de kan noget – at livet ikke behøver at være så trist eller fastlåst. Inden for psykologien kalder vi det for self efficacy: At man tror på, at man er noget og kan lære noget. At man selv kan træffe beslutninger og dermed få indflydelse på sit eget liv.

Hvad kan andre lære af de gode resultater fra Fulton?

– Det er selvfølgelig ikke alle, der har en skønnert til rådighed – eller en skipper med et særligt talent for relationer. Men mange af ingredienserne i Fultons succes vil man sagtens kunne overføre til indsatser for samme målgruppe i andre kontekster.

– For det første, at man laver noget konkret og meningsfuldt – gerne ude i naturen. Det nytter ikke noget, at det kun er snak i en rundkreds. For det andet, at man bedst lærer ved at se andre, der kan, frem for at sidde med en skærm eller en bog. For det tredje, at man giver de unge et passende ansvar og giver dem mulighed for at være en aktiv del af et forpligtende fællesskab. Men måske er det allervigtigste at sikre, at der er en større kontinuitet i de voksne, de unge møder.

Hvad kan en kommune konkret gøre?

– I forhold til fx et socialt bosted er et forløb som Fulton markant billigere. Derfor kunne man jo som kommune beslutte, at man brugte noget af den "besparelse" på at sikre en grundig opfølgning med vejledning og coaching af de unge, så de ikke mister den medvind, forløbet giver dem. Vores forskning viser, at det har de faktisk været gode til i Esbjerg Kommune.

– Men det allervigtigste råd er nok: Lad nu være med hele tiden at udskifte de sagsbehandlere, psykologer, erhvervskonsulenter, lærerkræfter osv., som de udsatte unge møder. Det kan godt kræve, at man lægger nogle grænser ned og ser lidt mindre firkantet på krav om uddannelser og opdelinger i fag og funktioner. Man må da kunne organisere det sådan, at det er én bestemt person, som den unge kan støtte sig til igennem et samlet forløb.

Havde du på forhånd nogen skepsis, da du gik ombord på Fulton?

– Jeg er gammel nok til at kunne huske den tidligere skipper (Mogens Frohn Nielsen, der var skipper på Fulton i 70'erne og 80'erne, red.). Han var en kontroversiel figur, så jeg var nok lidt betænkelig ved, at indsatsen igen var bygget op om en skipper og hans karisma. Men det stod hurtigt klart, at den nye skipper var en helt anderledes og rolig type.

– Generelt var og er jeg også på vagt over for de lidt for smarte konsulenter, der finder et eller andet pædagogisk koncept, som de turnerer med, indtil det går af mode. Men vi kunne ret hurtigt se, at Fulton på en helt anden måde er forankret i nogle solide pædagogiske og menneskelige værdier.

”

Et skib er et sted, hvor der er rigtige opgaver, som skal løses. Hvor man er ægte afhængige af hinandens indsats.

Frans Ørsted Andersen

Fem års forskning i Fulton

"... især de længerevarende forløb på Fulton, som de unge har deltaget i, ser ud til at have haft en væsentlig og positiv betydning for de unges selvfølelse og efterfølgende oplevelse af forbedrede relationer og en bedre livskvalitet."

"... opholdet på Fulton har på helt betydningsfulde og grundlæggende måder støttet de udsatte unge i deres aktuelle – og ofte meget komplicerede og udfordrende – livssituation og ført dem mere sikkert videre."

Sådan konkluderer en forskergruppe fra Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), der i perioden 2017-2021 fulgte Fultons arbejde med unge. Dels ved observationer, test og interview ombord, dels ved opfølgende interview med de unge senere i deres forløb. Forskerne har også interviewet Fultons medarbejdere og den kommunale koordinator af indsatsen.

Følgeforskningen peger på, at Fulton blandt andet har bidraget med:

- Fast struktur og faste rammer i hverdagen
- Gode relationer til skipperne og den øvrige besætning
- Oplevelse af mestring af maritime og andre færdigheder
- Oplevelse af at blive anerkendt, behandlet ligeværdigt og få tildelt ansvar
- Oplevelse af at få sund mad
- Naturoplevelser: Opholdet på havet giver de fleste unge "ro"
- En oplevelse hos mange af de unge af "at komme på ret køl".

Forskerne finder også, at samarbejdet mellem Fulton og Esbjerg Kommune har været meget afgørende for vellykkede forløb og for, at de unge kommer godt videre efter tiden på skonnerten.

Kilde: Karen Bjerg Petersen og Frans Ørsted Andersen: Fulton-projektet. Forskningsrapport. DPU, Aarhus Universitet, 2021.

”

Det gælder over en bred kam, at de unge får en fornyet tro på sig selv. På at de kan noget – at livet ikke behøver at være så trist eller fastlåst.

Frans Ørsted Andersen

